

Pukovnik u penziji
STOJAN JOVIĆ

Vazdušni desanti u vazdušno-kopnenoj bici

Sjedinjene Američke Države i njihovi saveznici u NATO-u raspolazu brojnim vazdušnodesantnim snagama i sredstvima za njihov prenos i desantiranje, pa je pitanje kakva je njihova uloga u konceptu vazdušno-kopnene bitke. Brojni inostrani vojni teoretičari smatraju ih jednim od sredstava ovog koncepta, jer su pogodne za eksploataciju vatrenih udara u dubini, ometanja kretanja i manevra protivnikovog drugog ešelona i rezervi, diverzantske i druge aktivnosti protiv pojedinih elemenata rukovođenja i komandovanja, vatrene podrške, pozadine i drugih osjetljivih objekata. Ove snage mogu izvoditi operativne, taktičke i specijalne vazdušne desante i široko primenjivati vazdušnojurišna dejstva. Nova borbena i tehnička sredstva na kojima počiva koncept vazdušno-kopnene bitke znatno olakšavaju vazdušnodesantna dejstva. Međutim, u uslovima prezasićenosti evropskog ratišta trupama i najsavremenijim borbenim sistemima, kao i na verovatnu nadmoćnost protivnika, teško se mogu obezbediti svi povoljni uslovi za upotrebu vazdušnodesantnih snaga, pogotovo vazdušnodesantnih jedinica na većoj dubini, pa se mogućnost primene vazdušnodesantnih dejstava u vazdušno-kopnenoj bici na evropskom ratištu može dovesti u sumnju. Takvih teškoća neće biti u slučaju agresije velike sile na neku manju i tehnički inferiorniju zemlju, kada nova ratna tehnika može doći do punog izražaja.

Pre pojave ideje o vazdušno-kopnenoj bici vazdušnodesantne snage¹ su u ratnim doktrinama velikih sila smatrane efikasnim sredstvom za izvođenje munjevitih operacija, budući da raspolazu velikim manevarskim mogućnostima i da

¹ Vazdušnodesantne snage čine: vazdušnodesantne, vazdušnojurišne (SAD), odnosno desantnojurišne (SSSR) jedinice, deo snaga kopnene vojske za desantiranje helikopterima u sastavu divizija i korpusa, specijalne snage, transportni avioni i helikopteri za prenos i desantiranje snaga.

su osposobljene za izvršavanje brojnih zadataka u protivnikovoj pozadini. Upravo zahvaljujući takvim kvalitetima one i danas čine udarni deo snaga za brze intervencije svih velikih sila, a u oružanim intervencijama i lokalnim ratovima uvek su upotrebljavane u ulozi jurišnog odreda.

Kakva im je perspektiva u budućnosti? Da li vazdušno-desantne snage i njihova dejstva u protivnikovoj pozadini imaju mesta u američkoj koncepciji vazdušno-kopnene bitke i da li su one jedno od sredstava za postizanje njenih ambicioznih ciljeva? O tome tvorci ovog koncepta, pa i američko pravilo *FM-100-5* iz 1982. i poslednja verzija iz 1986. godine malo govore. Ipak, to ne znači da američki stratezi ne računaju ozbiljno na ovu vrstu snaga u eventualnim sukobima.

Poslednjih godina, brojni vojni teoretičari, pre svega na Zapadu, primenu vazdušnodesantnih dejstava u vazdušno-kopnenoj bici razmatraju sa različitih aspekata. Više njih u kontekstu analize ciljeva, sredstava, načina i mogućnosti izvođenja dejstva na produbljenom bojištu govori i o mogućnostima primene vazdušnodesantnih snaga u borbi sa drugim ešelonom i rezervama protivnika koji pridolazi iz dubine, naravno, u kombinaciji sa drugim snagama i sredstvima koja su taktičkom i operativnom nivou komandovanja na raspolaganju. Tako se, na primer, navodi da vazdušnojurišne snage, zajedno sa ratnim vazduhoplovstvom i drugim sredstvima ratne tehnike velikog dometa, povećavaju dubinu savremenog bojišta. Ističe se da su za napade na elemente rukovođenja i komandovanja, vatrene podrške, pozadinskog obezbeđenja i druge subverzivne aktivnosti veoma pogodne vazdušnojurišne i vazdušnodesantne jedinice, uključujući i specijalne. Potreba da se dejstvuje brzo, snažno i iznenadno ističe se kao imperativ, a takve zahteve ove snage u potpunosti ispunjavaju.² O vazdušnodesantnim snagama kao jednom od sredstava vazdušno-kopnene bitke govori i idejni tvorac ove koncepcije.³ I neki sovjetski autori, prikazujući osnovne karakteristike vazdušno-kopnene bitke, kažu da u njen arsenal spadaju i vazdušnodesantne snage.⁴ Nešto, istina indirektnije,

² John L. Romjuc, *The Evolution of the Airland Battle Concept*, »Air University Review«, May — June, 1984.

³ Gen. William R. Richardson, *Tactics for Army 1986: Winning on the Extended Battlefield*, »Army«, June, 1981.

⁴ V. Volobuev, N. Nikolaev, *Vazdušno-nazemna operacija (sraženie) po vzgladam amerikanskih specialistov*, »Zarubežnoe voenoe obozrenie«, br. 7, 1984.

o primeni ovih snaga na evropskom ratištu govori se i kad je reč o lakoj američkoj pešadiji. »Vazdušnojurišne jedinice su nova kategorija američkih snaga u Evropi...« koje će biti korišćene kako u ofanzivnim, tako i u defanzivnim manevrima. U odbrani, one će ojačavati ugrožene sektore, učestvovalaće u protivdesantnoj borbi, izvodilaće napade na bokove uklinjenih snaga, a mogu izvršavati i razne druge zadatke. Međutim, vazdušnodesantne jedinice, po ovom shvatanju upotrebljavale se na većoj dubini.⁵ Čini se da je bio nešto konkretniji o ovom pitanju jedan sovjetski autor, koji kaže da »precizno oružje, povećana mobilnost, uvođenje trupne avijacije, *masovna primena taktičkih i operativnih vazdušnih desanta* /podvukao S.J./ stvaraju uslove za promenu karaktera borbenih dejstava u budućem ratu«, što znači i u vazdušno-kopnenoj bici. I on ističe da se visokomobilne jedinice moraju iskoristiti u eksploataciji učinka vatrenih udara. Svakako, u visokomobilne jedinice treba u prvom redu ubrojiti vazdušnodesantne snage. Kad konkretno govori o vazdušno-kopnenoj bici on kaže: »Duboko uništenje se zasniva na: detaljnom izviđanju, artiljeriji, avijaciji, *vazdušno-desantnim, vazdušnojurišnim i specijalnim snagama*« /podvukao S. J./, pa nastavlja da se ovako uništavanje može postići« /1/ uništavanjem drugog ešelona avijacijom, artiljerijom, maskiranjem i elektronskim dejstvima, /2/ *mešovitim vazdušnim desantima protiv drugog ešelona* radi sadejstva glavnim snagama«⁶ /podvukao S. J./.

Naravno, izvestan broj autora, koji razmatraju koncept vazdušno-kopnene bitke, ne piše o vazdušnodesantnim dejstvima u njenom okviru, ali se iz opšte ideje njihovo uvođenje može sa sigurnošću pretpostaviti.

Takva pretpostavka upotrebe vazdušnodesantnih snaga u vazdušno-kopnenoj bici, zasniva se na dve bitne činjenice: prva, ovom vrstom snaga u većem obimu raspolažu Amerikanci, a takođe i njihovi saveznici u NATO-u, i, druga, borbene mogućnosti tih snaga skoro idealno se uklapaju u koncept vazdušno-kopnene bitke, a nova vazduhoplovna trans-

⁵ Captain David H. Petracus, *Light Infantry in Europe: Strategic Flexibility and Conventional Deterrence*, »Military Review«, br. 12, 1984.

⁶ G.I. A. Slobodenko, *Glubbokoe poražennie v sovremennoj operacii*, »Zarubežnoe voenoe obozrenie«, br. 12, 1984.

portna i borbena sredstva takođe idealno dopunjavaju i olakšavaju dejstva u neprijateljevoj pozadini.

*

Nova borbena i tehnička sredstva na kojima se temelji koncept vazdušno-kopnene bitke u znatnoj meri menjaju karakter borbenih dejstava sutrašnjice, pa time ispoljavaju određeni uticaj i na vazdušnodesantna dejstva, mada se, teoretski gledano, opšti kriterijumi za njihovu primenu moraju i dalje poštovati kao nepromenljive konstante.

Pozitivan uticaj. U dosadašnjem periodu pri planiranju i upotrebi vazdušnih desanata svih vrsta dominirali su problemi otkrivanja protivnikovog rasporeda u rejonu dejstva, u prvom redu oklopnih jedinica, artiljerije, rezervi, ARJ PVO i sredstava za protivelektronsku borbu, kao i njihovo neutralisanje na zemlji, kako u vatrenoj pripremi tako i u vatrenoj podršci iskrcanih snaga tokom borbenih dejstava. Zahvaljujući velikim dostignućima u razvoju najnovijih sredstava za izviđanje duboke protivnikove pozadine i prenos podataka skoro u realnom vremenu, komandi koja planira i odlučuje o upotrebi vazdušnog desanta i komandantu vazdušnodesantne jedinice omogućeno je da borbenu situaciju na pravcu preleta transportnih aviona i helikoptera i širem prostoru iskrcavanja »vide« realno, sagledaju i procene protivnikove protivmere, te donesu najracionalniju odluku. Ovu situaciju oni mogu pratiti neprekidno — tokom priprema, izvršenja vazdušnog desanta i borbenih dejstava i reagovati najcelishodnije na sve promene. Na taj način izbegnute su vremenske distance od otkrivanja podataka o protivniku do njihovog distribuiranja zainteresovanim komandatima KoV, vazdušnodesantnih snaga i avijacije, kao i posredovanje viših komandi u tom procesu. Ta distanca svojevremeno se kretala i od više dana do više časova u poslednje vreme. Današnje mogućnosti u tom pogledu prevazilaze sve što je do sada poznato. Ove mogućnosti vazdušnodesantnim snagama pružaju šansu da budu još brže i efikasnije.

Povećan domet i preciznost novih artiljerijskih sistema, raketa i vazduhoplovnih ubojnih sredstava u znatnoj meri olakšavaju neutralisanje protivnikovog sistema protivdesant-

ne odbrane, a time i izvršavanje zadatka desanta. Otuda efikasnost vatrene pripreme i podrške olakšava desantu savlađivanje otpora na objektu napada i otklanja opasnost ugrožavanja vazdušnog desanta od strane snaga koje bi intervenisale sa strane. Ovde posebno treba istaći uvećane mogućnosti borbe sa distance protiv oklopnih snaga protivnika /kasetna kumulativna zrna i protivtenkovske mine iz VRB, helikopter AH-64 sa POVR »Hellfire«, televizijski i laserski vođene avio-bombe i rakete, itd./ koje su uvek bile najveća opasnost vazdušnim desantima. U savremenim uslovima će biti moguće ne samo da se njihov napad pravovremeno otkrije, već i da se uspori, pa čak za izvesno vreme i spreči.

Na kraju, za uspeh vazdušnog desanta, pogotovo padobranskog koji se baca u dubljoj protivnikovoj pozadini, neophodno je da bude ispunjen još jedan uslov: spajanje sa sopstvenim snagama za određeno vreme. Da li koncept vazdušno-kopnene bitke predviđa takva ofanzivna dejstva ispred prednjeg kraja, dakle, ne samo protiv snaga u neposrednom dodiru, već i protiv protivnikovog drugog ešelona koji pridolazi, da bi vazdušni desant mogao računati na spajanje sa njima? Šta o tome pišu strani teoretičari?

Neki autori se pozivaju na pravilo FM-100-5 iz 1982. godine, u kome se predviđa da će protivnik biti napadan vatrom i manevrom,⁷ dok drugi ističu da združene jedinice KoV izvode dva tipa borbenih dejstava: protiv snaga u neposrednom dodiru i protiv snaga koje pridolaze iz dubine uvođenjem oklopnih jedinica u manevarske prostore.⁸ Već pomenuti idejni tvorac koncepta vazdušno-kopnene bitke u citiranom članku navodi da dok se izvode vatreni udari po dubini, snage iz odbrane vrše pripreme za izvođenje protivnapada. I dalje, vatreni udari po dubini prisiljavaju protivnika da usporava kretanje, menja plan dejstva i planirani manevr. Te pauze su povoljni momenti za protivnapad.⁹ Divizija prvog ešelona svoj borbeni raspored u odbrani podešava tako da joj u rezervi načelno ostaje jedna trećina snaga

⁷ Robert A. Gessert, *The Airland Battle and NATO's New Doctrinal Debate*, »Rusi journal«, June, 1984.

⁸ Col. Mario Busceni, *La nuova doctrina dell' esercito US*, »Rivista militare«, br. 1, 1981.

⁹ Gen. William Richardson, *isto*.

kojima može da izvodi i protivnapad u dubini.¹⁰ Očigledno je da manevarske snage na taktičkom nivou koriste efekte vatrenih udara za aktivna dejstva, a na operativnom, takve snage izvode manevar na neočekivanim pravcima. I sovjetski pisci, takođe, ističu da se preimućstvo na bojištu ne može postići samo vatrom, već punim sadejstvom svih snaga i aktivnim radnjama.¹¹ Međutim, general William Richardson, kamandant komande za obuku i doktrinu KoV SAD, jedan od najvećih pobornika ove koncepcije, ističe da je »na divizijskom nivou 'manevar u dubini' krajnje rizičan korak, i može se preduzeti jedino ako bi se očekivani rezultati uklapali u koncept komandanta vojišnih snaga SAD ili grupe armija NATO«.¹²

Iako se iz citirane i druge dostupne literature ne vidi jasno na koji način se ofanzivna dejstva mogu izvoditi protiv nadmoćnijeg protivnika, mada se demonstrira samouverenost u moć i efikasnost novog oružja koje može tu prednost da eliminiše, ipak je očigledno da se sa ofanzivnim dejstvima računa i na taktičkom i na operativnom nivou. Ako je to tako, a iz stavova nekih pisaca se vidi da jeste, onda je i taj uslov za upotrebu vazdušnih desanata u vazdušno-kopnenoj bici ispunjen.

Problemi. Međutim, ma koliko primena vazdušnodesantnih dejstava u vazdušno-kopnenoj bici izgledala efikasna i primamljiva i ma koliko izgledalo da im novo oružje ide naruku, ona će, ipak, biti otežana, a često i rizična zbog izuzetno složenih uslova na bojištu u budućnosti.¹³ Istaci ćemo samo neke najbitnije.

Prvo, opšti odnos snaga na operativnom nivou neće biti u korist branioca /Amerikanaca ili snaga NATO/, već u

¹⁰ Jerry N. Armstrong, *Mind-Set must be Attack, not Defence*, »Army«, br. 4, 1984.

¹¹ V. Volobuev i N. Nikolaev, *isto*.

¹² Pukovnik mr Todor Mirković, *Nove koncepcije bitke u strategiji SAD i NATO*, »Vojno delo« br. 6, 1985.

¹³ Zapadni vojni teoretičari o vazdušno-kopnenoj bici govore jednostrano, iznoseći samo sopstvene prednosti i mogućnosti, a o mogućnostima i protivmerama protivnika skoro ništa ili malo govore. A u bici se sudaraju dve strane, svaka sa svojim ljudskim i tehničkim potencijalom. Otuda je u pravu general-pukovnik dr Zlatko Rendulić kad kaže da treba imati u vidu da slične mogućnosti za izolaciju bojišta i dejstvo po neprijateljevim ciljevima u dubini ima i SSSR. (*Napad na snage iz dubine i vazdušno-kopnena bitka*, »Vojno delo«, br. 3, 1987.)

korist napadača /snaga VU ili SSSR-a/ — kako Amerikanci zamišljaju scenario bitke sutrašnjice — koji će, načelno gledajući, biti najmanje 3 : 1. A to znači da će taktička i operativna dubina protivnika biti maksimalno zasićena snagama i borbenim sredstvima, spremnim kako za uvođenje u izvedeni proboj protivnikovog fronta, tako i da munjevito napadnu desant koji se pojavi u zoni njihovog marševanja ili nastupanja.

Drugo, snage napadača uglavnom će sačinjavati oklopne i mehanizovane jedinice, sa brojnom artiljerijom, raketnim sredstvima i sredstvima PVO, ojačane ili podržane desantnojurišnim brigadama, raketnim i drugim sredstvima fronta, brojnom avijacijom i zaštićene iz vazdušnog prostora. U takvoj opštoj konstelaciji snaga američke ili vazdušnodesantne snage NATO, čak i da uspeju da prodru do svojih rejona dejstva kroz vazdušni prostor, biće po iskrcavanju brzo napadnute nadmoćnijim snagama protivnika, prvenstveno oklopnim, desantnojurišnim i vazduhoplovnim.

Treće, za uspešnu primenu vazdušnih desanata ma koje vrste, strana koja ih upotrebljava mora da ovlada vazdušnim prostorom kojim će se letilice sa vazdušnodesantnim snagama probijati do svojih rejona dejstva, pa makar to bilo privremeno i samo u zahvatu zone dejstva. Dok je prodor helikoptera sa taktičkim vazdušnim desantima i vazdušnojurišnim snagama unekoliko lakši /niski let, korišćenje konfiguracije zemljišta i dr./, za vazdušne desante koje prevoze transportni avioni ovo je znatno teže. Za njihov prelet do desantnog rejona neophodno je obezbediti koridor širine oko 200—300 km kroz protivnikovu teritoriju od svih njegovih sredstava PVO, što nije tako lako, pogotovo kad su u pitanju trupna sredstva PVO koja će dominirati u taktičkoj i operativnoj dubini. Istovremeno, protivnikovu borbenu avijaciju treba neutralisati ili za određeno vreme sprečiti da ugrozi transportne avione sa vazdušnim desantom. A samo ta operacija zahtevaće veliko angažovanje snaga i sredstava.

Prema tome, i pored sve savremene tehnike na koju se Amerikanci oslanjaju u vazdušno-kopnenoj bici, obezbeđenje povoljnih uslova za primenu vazdušnih desanata u ovoj bici može se dovesti u sumnju. Razume se, svi ovi problemi ispoljiće se samo u slučaju sudara dveju supersila na evropskom ratištu ili nekom drugom ratištu, ali to neće biti neophodno.

u nekom lokalnom ratu, odnosno pri agresiji neke od velikih sila ili tehnički superiornije države na manju i tehnički inferiornu zemlju, kada bi mogućnosti novih tehničkih sistema došle u punoj meri do izražaja.

*

S obzirom na to da SAD, a i njeni saveznici u NATO, imaju raznovrsne vazdušnodesantne snage koje su namenjene za dejstvo u protivnikovoj pozadini,¹⁴ te da će brojni ciljevi i zadaci zahtevati i raznovrsne snage za njihovo izvršavanje, kako po snazi i dubini upotrebe, tako i po stepenu osposobljenosti i opremljenosti, to je u realizaciji koncepta vazdušno-kopnene bitke moguće očekivati i više vrsta vazdušnih desanata.

U taktičkoj dubini dominiraće taktički helikopterski desanti i vazdušnojurišna dejstva. Prve će izvoditi pešadija i organski helikopteri iz sastava združenih jedinica KoV /brigada i divizija/, čija jačina najčešće neće biti veća od ojačane čete. Dejstva su im brza i kratkotrajna, nakon čega će biti izvlačeni iz borbe ili prebacivani u drugi rejon dejstva. Oni će izvoditi napade na pojedine izdvojene i posebno važne elemente borbenog rasporeda, kao što su elementi komandovanja i veze, PVO, pozadine, objekti putnog saobraćaja i sl. Vazdušnojurišna dejstva će izvoditi jedinice 101. vazdušnojurišne divizije — ukoliko je pridata snagama na određenom vojištu. Jačina njenih iskrcanih snaga može biti znatna — po jedan bataljon iz svake vazdušnojurišne brigade u jednom izlazu, ojačan i podržan sredstvima divizije ili korpusa KoV. Karakteristika dejstava tih snaga je postizanje iznenađenja, snažno vatreno dejstvo iz sopstvenih helikoptera u svim fazama izvršavanja zadatka, iskrcavanje snaga direktno na objekat dejstva, brz manevar snagama i sredstvima na bojištu helikopterima i mogućnost brzog odlepljivanja od pro-

¹⁴ 101. vazdušnojurišna divizija za vazdušnojurišna dejstva u taktičkoj i 82. vazdušnodesantna divizija za izvođenje operativnih vazdušnih desanata u dubljoj pozadini, pet grupa specijalnih snaga (»zelene beretke«) pukovskog nivoa, tri rendžerska bataljona, specijalne snage RV i RM za izviđačko-diverzantska i druga dejstva specijalnog karaktera, brojne helikoptere i transportne avione za njihov prenos i desantiranje.

tivnika i dr. U sadejstvu sa avijacijom i vatrenim sredstvima velikog dometa i preciznosti s fronta oni mogu postizati značajne borbene rezultate. Te jedinice mogu izvoditi udare po kolonama na maršu, elementima komandovanja i veze, jedinicama na odmoru, lansirnim sredstvima na vatrenim položajima, izvršavati udare po lukama, aerodromima i železničkim čvorovima, rušiti značajne komunikacijske objekte, zauzimati i držati za izvesno vreme važne zemljišne objekte, prelaze i dr. Dakle, karakter taktičkih helikopterskih i vazdušnojurišnih dejstava omogućava angažovanje vazdušnodesantnih snaga u napadnim i odbrambenim operacijama, na širokom prostoru, za različite zadatke, na različitom zemljištu i skoro u svim vremenskim uslovima, svakako, izuzev ekstremnih.

Za dejstvo u operativnoj dubini, dakle, izvan prostora na kojem je mogućna upotreba helikoptera, predodređene su snage vazdušnodesantne divizije i specijalne snage koje se prevoze transportnim avionima i desantiraju padobranima. To su, prema tome, vazdušni desanti operativnog nivoa koji će biti izvođeni na većoj dubini i sa krupnijim zadacima, po planu komandanta korpusa ili više komande. Mogu biti jačine bataljonske borbene grupe, ali i jače. Pošto se ovi vazdušni desanti ne mogu lako evakuisati, kao što je slučaj sa helikopterskim, mogu biti upotrebljeni jedino u slučaju planiranog protivudara sopstvenih snaga s fronta i u sadejstvu s njima. Ovakav vazdušni desant može takođe izvršavati brojne zadatke: ovladavanje i držanje važnih objekata za određeno vreme, kao što su prelazi, mostovi, tesnaci, raskrsnice i dr., uništavanje raketnog, nuklearnog i hemijskog oružja i sredstava za njihovo lansiranje, uništavanje većih komandnih mesta, centara veze i drugih važnih ciljeva. U dubljoj protivnikovoj pozadini upotrebljavaće se i specijalni vazdušni desanti sabotažnog, diverzantskog, izviđačkog i propagadno-psihološkog karaktera. Ovde su u pitanju manji sastavi /odeljenje, vod, četa/ koji u protivnikovoj pozadini mogu ostati duže vreme, pogotovo ako se radi o teritoriji pogodnoj za njihov boravak i dejstvo, i uz odgovarajući oslonac.

Kao što se vidi, SAD i njihovi saveznici u NATO raspolazu brojnim i raznovrsnim snagama za dejstvo u protivnikovoj pozadini koje su u mnogim lokalnim ratovima i oru-

žanim intervencijama do sada pokazale svoju efikasnost. Njihove borbene mogućnosti kompatibilne su sa ostalim sredstvima vazdušno-kopnene bitke i uklapaju se u njen osnovni koncept, pa nema nikakve sumnje da neće biti obilato korišćene u eventualnom ratnom sukobu. Razume se da će konkretna borbena situacija, u prvom redu mogućnost obezbeđenja povoljnih uslova, diktirati koje snage, koje jačine, na kojoj dubini i sa kakvim zadacima će biti upotrebljene.

Na osnovu ovih razmatranja može se zaključiti:

1. Ideja vazdušno-kopnene bitke /izolovanje prvog ešelona protivnika, usporavanje, razbijanje i eventualno uništenje drugog ešelona i rezervi protivnika dejstvom na većoj dubini, za duže vreme i većim resursima/ ne može se realizovati samo vatrenim udarima, ma koliko oni bili snažni, precizni i masovni, već i ofanzivnim dejstvima manevarskih i brzih snaga, dakle, *protivnapadima, ispadima, pa čak i protivudarom i definitivnim preuzimanjem inicijative*. A ofanzivna dejstva su bitan uslov za uspešnu primenu sopstvenih vazdušnih desanata, pogotovo operativnih, u većoj protivnikovoj dubini.

2. Vazdušnojurišne, vazdušnodesantne i specijalne padobranske snage Amerikanci ubrajaju u sredstva za ostvarenje cilja vazdušno-kopnene bitke, jer se njihove borbene mogućnosti uklapaju u koncept ove bitke i mogu se u njoj efikasno iskoristiti. Vazdušno-kopnena bitka je bitka munjevitog reagovanja i sudara, a vazdušni desanti su sredstvo za takva dejstva i dosad bili, pa to ostaju i ubuduće.

3. Vazdušnodesantne snage spadaju u red najbržih i najpokretljivijih snaga za eksploataciju učinaka vatrenih udara u protivnikovoj pozadini. Sinhronizacija i kombinacija ove dve vrste dejstava protiv pridolazećih snaga iz dubine, naravno, u sadejstvu sa ostalim snagama i sredstvima, može dati značajne taktičke, pa i operativne rezultate.

4. Obezbeđenje povoljnih taktičkih i operativnih uslova za uspešnu primenu vazdušnih desanata u vazdušno-kopnenoj bici, iako je olakšano novim borbenim i tehničkim sistemima, pogotovo na evropskom ratištu, dosta je složeno zbog moguće nadmoćnosti protivnika u kopnenim snagama, brojne i efikasne PVO, mogućih brzih i snažnih protivmera itd., pa se može dovesti u pitanje, ili će zahtevati nesrazmerno mnogo snaga i sredstava za obezbeđenje. U tom slučaju postavlja se

pitanje racionalnosti takvog poduhvata. Međutim, van su-
koba dveju supersila i van evropskog ratišta ova ideja je
realno ostvarljiva.

SUMMARY

AIRBORNE ATTACKS IN THE AIR-LAND BATTLE

The United States and their NATO allies keep numerous airborne forces and means for their transportation and dropping or landing. What is the role they are to play in the air-land battle concept? Many of foreign military theoreticians consider them an instrument for application of the concept, because their capabilities include: exploitation of results attained by deep fire attacks; disruption of movements and manoeuvring of the second echelon forces and reserves of the adversary; raids and other actions against elements of the command and control, fire support and combat service support systems, and other sensitive objectives. These forces can carry out operational, tactical and special purpose airborne attacks, and widely apply airborne assault operations. Airborne combat operations are greatly facilitated by new combat and other technological means and equipment, upon whose application and utilization the very concept of the air-land battle is based. In conditions of over-saturation of the European theatre by troops and most sophisticated combat systems, and where a possible superiority of the adversary has to be taken into account, all of favourable conditions for utilization of airborne forces, in greater depth of the enemy rear in particular, can, however, hardly be ensured. Thus the feasibility of airborne combat operations in an air-land battle in the European theatre can be put under the question mark. Such difficulties, however, will not exist in the case of an aggression launched by a great power against a smaller and technologically inferior country, wherein the sophisticated war technology of the former can come to a full expression.

RESUME

LA DESCENTE AERIENNE DANS LA BATAILLE AERIENNE-TERRESTRE

Les Etats Unis d'Amérique et leurs alliés de l'OTAN disposent de nombreuses forces et de moyens de transport et de descente de ces dernières, d'où la question de savoir comment se présente leur rôle dans la conception de bataille aérienne-terrestre. Maints théoriciens militaires étrangers les considèrent comme étant l'un des moyens de cette conception car elles sont propres à assurer l'exploitation de l'attaque par le feu en profondeur, à entraver le

мouvement et la manoeuvre du second échelon et de la réserve de l'ennemi, à des activités de commando et autres visant certains éléments du commandement et de la direction, du soutien par le feu, de la logistique et d'autres installations. Ces forces peuvent assurer l'exercice de descentes aériennes opérationnelle, tactique et spéciale et appliquer largement desactions des unités helioportées. Les moyens de combat et techniques nouveaux sur lesquels se fonde la conception de la bataille aérienne-terrestre facilitent considérablement le déroulement des actions de descente aérienne. Néanmoins, dans les conditions de la saturation du théâtre de guerre européen par les troupes et les systèmes de combat de pointe, et étant donné la suprématie probable de l'ennemi, il serait difficile de réunir toutes les conditions favorables à l'emploi des forces de descente aérienne, notamment à une plus grande profondeur, ce qui fait que le recours à des actions de descente aérienne dans une bataille aérienne-terrestre sur le théâtre de guerre européen peut être mis en cause. De telles difficultés ne se présentent pas au cas d'une agression qui serait perpétrée par une grande puissance contre un pays petit et de capacités techniques inférieures lorsque les techniques de guerre sophistiquées peuvent être pleinement manifestées.

РЕЗЮМЕ

ВОЗДУШНЫЕ ДЕСАНТЫ В ВОЗДУШНО-НАЗЕМНОМ СРАЖЕНИИ

Соединенные Штаты Америки и их союзники по НАТО имеют в распоряжении многочисленные воздушно-десантные силы и средства для их доставки и десантирования, и поэтому ставится вопрос об их роли в концепции воздушно-наземного сражения. Многие иностранные военные теоретики считают их одним из средств, предусматриваемых этой концепцией, ибо они являются выгодными для эксплуатации огневых ударов по глубине, замедления передвижения и маневра второго эшелона и резервов противника, диверсионных и других действий против отдельных элементов управления, огневой поддержки, тыла и других уязвимых объектов. Настоящие силы могут выполнять оперативные, тактические и специальные воздушно-десанты и широко применять воздушно-штурмовые действия. Новые боевые и технические средства, на которых основывается концепция воздушно-наземного сражения, значительно облегчают воздушно-десантные действия. Но, в условиях лишней насыщенности европейского театра военных действий войсками и самыми современными боевыми системами, а также имея в виду вероятное превосходство противника, трудно обеспечить все благоприятные условия для использования воздушно-десантных сил, тем более воздушно-десантных войск на большей глубине, так что возможность применения воздушно-десантных действий в воздушно-наземном сражении на европейском театре военных действий можно поставить под сомнение. Таких затруднений не будет в случае агрессии великой державы на некоторую небольшую и технически отсталую страну, потому что тогда новая техника может полностью проявить себя.